

Recenze:

Účelem sociální správy je dobře sloužit

Tomeš, Igor a kol: Sociální správa. Úvod do teorie a praxe.

Praha, Portál, 2009. 2. rozšíř. a přeprac. vyd. 304 s. ISBN 978-80-7367-483-0

Orgány a instituce sociální správy stále vznikají, mění se a zanikají. Bez nadsázky lze konstatovat, že každá informace o sociální správě zastará v okamžiku, kdy byla napsána. A právě za těchto okolností vychází druhé rozšířené a přepracované vydání knihy, která je významným a zdařilým pokusem o uspořádání poznatků o sociální správě.

Zejména z uvedených důvodů autoři pojalí tuto učebnici spíše obecněji, jako knihu o principech, která je úvodem do studia systémů a postupů v sociální oblasti. Nejde tedy o praktickou příručku, která by obsahovala konkrétní a vyčerpávající popis současných pravidel platných pro sociální správu. Ta jsou dána legislativou. Pokud autoři přece jen popisují konkrétní situace, jde spíše o příklady k osvětlení principů.

Členové autorského kolektivu vycházejí z vlastních pedagogických zkušeností, jsou tedy nepochybně autory nejpovolanějšími. Doplněny, popř. přepracovány byly zejména Kapitola 5. (původní 5.) - Výstavba sociální správy, Kapitola 6. (původní 4.) - Subjekty sociální správy, Kapitola 7. - Subjekty veřejné sociální správy (Ústřední orgány činné v sociální správě, Regionální a oborové orgány), Kapitola 9. - Nestátní organizace a jejich význam v sociální správě a Kapitola 20. - Správa sociálních služeb a sociální péče. K dalším úpravám došlo v původních kapitolách. Tyto změny považují za veskrze velmi pozitivní, neboť napomáhají dalšímu a hlubšímu porozumění systému sociální správy, zdokonalují přehled v tom, kde se sociální správa „na mapě“ sociální politiky nachází, a aktualizují informace o současném dění v oboru a v oborech blízkých.

Absolventi oborů se sociálním zaměřením i jiných společenských věd, kteří budou vykonávat sociální činnost a pracovat v sociální sféře, potřebují znát správu formalizovaného sociálního prostředí. Tato kniha jim

může velice účinně pomoci v orientaci v nepřehledné změti organizačních struktur a norem, které tuto oblast upravují. V tom podle mého názoru tkví primární význam této knihy.

Při četbě této příručky si uvědomíme, že sociální správa je také soukromoprávní záležitostí - systém řízení sociálních věcí může mít jak veřejnoprávní, tak soukromoprávní povahu. Tím se sociální správa liší od ostatních odvětví správy, která vznikala a vznikají shora, zatímco sociální správa vznikala zdola, z potřeby obyčejných lidí, kteří se z různých důvodů nebyli schopni podílet na ekonomických procesech. Vznikala ze sociálních potřeb jedněch a ze strachu druhých ze sociálního napětí. První sociální instituce vznikaly jako soukromá iniciativa. Veřejná sociální správa se objevila, až když obce byly ohrožovány existencí velkého počtu chudých. Centrální moc státu ji začala budovat až jako poslední. Sociální správa je symbiózou soukromé a veřejné správy, při vědomí hranic mezi nimi. Proto je zcela legitimní, když se autoři zabývají soukromou správou samostatně. V evropském kontextu je sociální správa založena na vysoké úctě k lidským právům, z níž vychází i model social welfare state.

Aktuálnost vydání knihy je umocněna zjištěními z průběhu a výsledků sociálních reforem v transformujících se zemích. Ukazuje se, že jejich slabinou jsou nedostatečné institucionální zabezpečení, chybějící organizační kapacity, moderní administrativní a informační technologie i profesně vzdělaní a proškolení pracovníci. Tvůrci reforem obvykle také podceňují potřebu reformovat sociální správu souběžně s reformou věcného obsahu sociální ochrany. Touto publikací se autoři zároveň úspěšně snaží rehabilitovat sociální správu jako disciplínu, aplikovanou vědu, která byla v období 50.–80. let zcela devastována.

Učebnice je členěna do dvou částí rozdělených do 21 kapitol, které představují všechny formalizované organizace, činnosti a postupy, jimiž se realizuje sociální ochrana obyvatelstva. Takto pojímaná sociální správa má svá pravidla daná právním řádem, své orgány a organizace, své činnosti a předepsané postupy. Popisy a výklady v jednotlivých kapitolách publikace jsou ucelené, v záplavě dat, návodů a postupů se však žádné nosné téma neztrácí; celou publikaci vhodně doplňují příklady získané praktickou zkušeností autorského kolektivu. Kniha je koncipována přesně tak, aby odpovídala potřebám, kterým má sloužit. Všechny kapitoly tvoří jeden celek, vzájemná propojenost kapitol je velmi důležitá pro praktické využití uživateli z řad pracovníků sociální sféry.

V první části knihy, která je úvodem do teorie sociální správy, autoři shrnují principy, kterými se řídí soudobé systémy sociální správy zejména v Evropě, a představují subjekty sociální správy a veřejné sociální správy a jejich výstavbu. Seznamují blíže s pojetím sociální správy, s pojmy správa, veřejná a státní správa i samospráva. Organicky sem zapadá geneze současné sociální správy, a to i v evropském kontextu. Pozornost je věnována stále rostoucímu významu nestátních organizací v sociální správě. Autoři popisují i výkon, financování a procesy v sociální správě a zmiňují se o státní službě. Na to navazuje druhá část výkladem jednotlivých oborů, resp. odvětví sociální správy, jako jsou sociálně-právní ochrana, správa zaměstnanosti, zdravotní správa, správa sociálního pojištění, doplňková pojištění, správa státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, sociálních služeb a sociální péče. Nezapomnělo se ani na příbuzné správy se sociálním prvkem.

Publikace představuje velmi zdařilý pokus o uspořádání poznatků o sociální správě v ČR a o poskytnutí ucelených informací o této problematice. Může být vzorem publikacím obdobného charakteru. Je nejen kvalitním textem pro studenty sociálních oborů, ale zároveň publikací, kterou by měl mít ve své knihovně každý, kdo pracuje v sociální sféře, stejně jako každý informovaný občan, protože se s působením sociální správy v životě nejednou setká v roli klienta.

Práci kolektivu vedl a koordinoval prof. JUDr. J. Tomeš, CSc. Na vypracování textů pracovalo celkem 7 autorů z pedagogické i výzkumné sféry. Oceňuji citlivý výběr autorského kolektivu, který se zpracování nesmírně složitě a široké problematiky brilantně zhostil.

Jiří Biskup, MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhlásilo 30. září výzvu „Investiční podpora vybraných sociálních služeb a činností pro příslušníky sociálně vyloučených romských lokalit/komunit“ určenou pro obce, svazky obcí a nestátní neziskové organizace. Celkem 557,7 milionů Kč je určeno na projekty zaměřené na návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti. Jedná se o 3. výzvu vyhlášenou v rámci Integrovaného operačního programu, oblast intervence 3.1 Služby v oblasti sociální integrace zaměřenou na aktivitu b). Lze tak získat investice do sociálních služeb a do komunitních center a dalších činností v sociálně vyloučených romských lokalitách (min. 500 000 Kč, max. 20 000 000 Kč, až do výše 100 % způsobilých výdajů). Státní rozpočet ČR se spolupodílí 15 %. Výzva se netýká regionu hlavního města Prahy.

Projekty lze podávat do 30. června 2013. Seznam sociálně vyloučených romských lokalit, na které může být projekt zaměřen, je součástí vyhlášené výzvy a bude průběžně aktualizován.

Podrobnosti na adrese <http://www.mpsv.cz/cs/7613>.